

Література:

1. Ващеба О.М. Історія фізичної культури та спорту в тематиці дисертаційних досліджень: Показник авторефератів дисертацій з історії фізичної культури і спорту / Укл. О. Ващеба. – Л.: Українські технології, 2003. – 52 с.
2. Величкович М. Український рукопашний гопак: навч. посіб. / М. Величкович, Л. Мартинюк. – Л.: Ліга-Прес, 2003. – 152 с.
3. Від Трипільської культури до сучасності (Відпочивайте в селах Київщини) Путівник-довідник / Упоряд. Трачук О.В. – К.: СПД Кравчук В.К., 2003. – 336 с.
4. Організація та методика оздоровчої фізичної культури і рекреаційного туризму: навч. посіб. / О.М. Жданова, А.М. Тучак, І.В. Котова, В.І. Поляковський-Луцьк: Вежа, 2000. – 145с.

СПІВПРАЦЯ НА МІСЦЕВОМУ І МІЖНАРОДНОМУ РІВНІ ЯК ФАКТОР ПІДТРИМКИ ТА РОЗВИТКУ ОЗДОРОВЧОЇ І ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Олександр Завадович

Регіональний ландшафтний парк „Знесіння”, м.Львів

Однією із загально визнаних проблем сьогодення є малорухливий спосіб життя, який попри зростаючу моду на заняття різними видами спорту, має витоки у стрімкому розвитку техніки, котра дала змогу обходитися без фізичної активності, що у свою чергу спричинило тривалий спад рівня фізичної культури як свідомо підтримуваної суспільної цінності.

На цьому фоні рекреаційно-оздоровча і туристична діяльність є зручними формами у природний спосіб залучати людей до активних форм відпочинку.

Регіональні ландшафтні парки – відносно недавно впроваджена в Україні категорія територій, які охороняються, об'єктів природно-заповідного фонду України, повинні використовуватися у таких цілях:

✓ збереження цінних природних та історико-культурних комплексів і об'єктів;

✓ створення умов для ефективного туризму, відпочинку та інших видів рекреаційної діяльності в природних умовах із дотриманням режиму охорони заповідних природних комплексів і об'єктів;

✓ сприяння екологічній освітньо – виховній роботі.

Поєднання перелічених напрямів роботи дає унікальний шанс сплучати охорону довкілля і оздоровлення людей з освітньо-

пізнавальними практиками, так само як підходити до вирішення природоохоронних завдань через рекреаційно-туристичну діяльність.

Це особливо цінно у міських умовах, для вирішення постійної дилеми використання відкритих зелених територій. Незважаючи на домінуючу функцію і адміністративне підпорядкування, зелені міські зони і, зокрема, парки, повинні трактуватися, перш за все, як природні ресурси міста, експлуатація яких, незалежно від потреб, завдань, планів, видів діяльності і форм власності повинна підпорядковуватися таким пріоритетним напрямкам:

1. Збереження і відновлення ресурсів довкілля (землі, лісу, води).
2. Створення умов для ведення спостережень за станом довкілля (паспортизація, моніторинг).
3. Забезпечення освітніх програм, що стосуються безпосередньо ресурсів довкілля та способів їх використання: геолого-географічні, флористично-фауністичні, історико-культурні заняття; екологічно-орієнтовані технології: енергозабезпечення, енергозбереження, усунення відходів, контроль за забрудненням і очисні системи, устаткування побутового призначення; принципи організації та обслуговування туристичної діяльності.
4. Забезпечення оздоровчих програм: покращення психічного і фізичного здоров'я людей: загально-розвиваючі та спеціалізовані програми; спортивно-туристична діяльність.

Вказані напрямки характерні тим, що:

- відповідають вимогам законодавства в галузі охорони і раціонального використання природних та історико-культурних ресурсів, в галузі охорони здоров'я, в галузі освіти;
- не потребують особливих (значних) початкових капітальних вкладень (виділення і ознакування цікавих об'єктів та маршрутів),
- сприяють задоволенню соціальних потреб.

Соціальні програми, як важлива складова частина планів і проєктів збереження та розвитку об'єктів природно-заповідного фонду, потребують постійного пошуку джерел фінансування, якими можуть бути:

- бюджети різних рівнів;
- фонди охорони навколишнього природного середовища (збір за викиди і забруднення повітря, ґрунтів, води; частина грошових стягнень за порушення норм і правил охорони навколишнього природного середовища;

- цільові та інші добровільні внески підприємств, установ, організацій та громадян);

- екологічні фонди природоохоронних об'єктів (частина штрафів за заподіяну цим об'єктам шкоду, частина платежів за забруднення відповідних територій та об'єктів, цільові та інші добровільні внески підприємств, установ, організацій, у тому числі міжнародних, зарубіжних, та громадян);

- власні кошти об'єктів природно-заповідного фонду (кошти отримані від наукової, природоохоронної, туристично-екскурсійної, рекламно-видавничої та іншої діяльності в межах заповідних територій об'єктів, що не суперечать їх цільовому призначенню);

- кошти на окремих спецрахунках (спецкошти) від реалізації проектів, грантів, доброчинних, спонсорських, меценатських внесків.

У цьому аспекті особливої ваги набирає такий, передбачений у законодавстві засіб збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду, як проведення активного співробітництва, у тому числі міжнародного (на підставі угод і наукових програм, через обмін науковою інформацією, спільну підготовку науковців і фахівців еколого-виховну та видавничу діяльність), що відкриває перспективи використання різних додаткових джерел фінансового та організаційного забезпечення спільних проектів (гранти, програми, фонди).

Співпраця може стосуватися не лише безпосередньо рекреаційно-туристичної діяльності, а й супутніх видів (фахові консультації, навчання, супровід), за допомогою яких можна популяризувати різні форми оздоровлення.

До переліку установ, з якими Регіональний ландшафтний парк „Знесіння” проводить наведені нижче види і форми співпраці належать:

- середня і вища школа (екскурсії, теоретичні заняття, обстеження території, конкурси, змагання, проходження практик, збір матеріалів для написання дипломних чи магістерських робіт);

- громадські та державні установи (сезонні табори, школи на відкритому повітрі, участь у спільних проектах і конкурсах);

- адміністрації інших заповідних об'єктів (обмінні інформаційні та популяризаційні програми, стажування);

- місцеві суб'єкти господарювання (інвестиційна діяльність);

- іноземні партнери різних рівнів, зацікавлені в проектах соціального спрямування та програмах культурного обміну між країнами.

Нижче наведено перелік деяких успішних ініціатив співпраці на базі парку „Знесіння”.

1. До нині діючих програм належать:

1.1. *Постійні (традиційні) заходи:*

- сезонні табори і літні школи на відкритому повітрі (волонтери Корпусу миру (США), відділ роботи з молоддю (Львівська міська рада);
- дидактичні, туристичні маршрути (Національний університет ім. Івана Франка, Львівська асоціація розвитку туризму);
- тематичні, загально-пізнавальні екскурсії (управління культури Львівської міської ради (відділ туризму);
- лекції, семінари (міська управа м.Сянок (Польща), магістрат м.Відень (Австрія), навчальні і наукові установи та громадські організації Львова);
- заняття на майданчику для скейтбордів (спортивний клуб „Екстрим”, представництво компанії “Nestle” в Україні, місцеві депутати і меценати);
- заняття на лижному спуску із витягом (Львівська обласна організація фізкультурно-спортивного товариства „Динамо”);
- популяризаційно-видавнича діяльність: брошури, буклети, календарі, путівники (за підтримки приватної ініціативи та з міжнародних проектів).

1.2. *Фрагментарні (пробні) заходи:*

- стежки здоров'я, міні-майданчики з тренажерами, пункти контролю основних параметрів – пульсу, дихання, тиску (Львівський державний університет фізичної культури, управління охорони здоров'я Львівської міської ради, мешканці з території парку);
- спортивне орієнтування (інструктори установ дитячо-юнацьких молодіжних клубів (УДЮМК), професіонали зі спортивного орієнтування);
- пейнтбол (фізична особа-підприємець, пейнтбольний клуб “Shooters”);
- залізничний маршрут (Управління львівської залізниці, громадське об'єднання „Форум Карпатський трамвай”, управління культури Львівської міської ради);
- кінний маршрут (львівський іподром, приватна ініціатива);
- змагання спортивно-туристичні: біг, велосипед, тросові переправи,

встановлення наметів, маневри на байдарках (школи, УДЮМК управління освіти Львівської міської ради, Львівський державний університет фізичної культури);

- пристосування об'єктів і території парку до вимог людей з особливими потребами, осіб похилого віку і відпочиваючих немовлятами – споруджений майданчик для спортивних занять людей особливими потребами (фонд реабілітації інвалідів, управління охорони здоров'я Львівської міської ради, міська управа м.Сянок (Польща) магістрат м.Відень (Австрія).

2. До перспективних напрямків співпраці належать:

2.1. Проектування комплексів, трас, маршрутів:

- відкриття залізничного маршруту (Інститут ландшафтно-архітектури Люблінського католицького університету Яна Павла II (Польща), Національний лісотехнічний університет (Львів, Україна) Університет Львівська політехніка, експерти „Фонду Залізничної спадщини Нової Європи” (Великобританія);

- влаштування сучасних зон активного відпочинку (рис.1) мснорельсові сані, тросові переправи, стінки для скелелазіння, траси для екстрім-велоспорту, комбіновані комплекси екоосвітнього та спортивно-розважального типу (Інститут ландшафтно-архітектури Люблінського католицького університету Яна Павла II (Польща) Національний лісотехнічний університет (Львів, Україна), Університет Львівська політехніка);

- стаціонарні комплекси з умовами для поселення і харчування (міська управа м.Сянок (Польща).

Рис.1 Проектування: зони активного відпочинку

2.2. Ініціативи:

- пристосування ділянок в лінії житлової забудови вулиць всередині і на межі парку для формування інфраструктури обслуговування постійних мешканців і гостей парку, зокрема для розвитку міні-готелів за схемою „нічліг і сніданок” (Національний лісотехнічний університет (Львів, Україна), Університет Львівська політехніка, Національний університет ім.Івана Франка, місцева приватна ініціатива);

- тенісні корти, поля для міні-футболу (місцева приватна ініціатива);

- вело-екстрим (Національний лісотехнічний університет (Львів, Україна, громадська організація „Львівський велоклуб”);

- спеціалізовані майданчики з устаткуванням спортивного та освітнього профілю (приватна ініціатива, місцева громада);

- моделювання мережі локальних очисних споруд та пунктів сортування, збору і вивезення твердих побутових відходів (інженерно-комунальні управління, студентські об'єднання).

Висновки. Перелічені приклади розкривають широкий спектр можливостей реалізації співпраці на місцевому і міжнародному рівні, як багатопланового фактору підтримки та розвитку оздоровчої і туристичної діяльності для: професійного обміну в галузі оздоровчої і туристичної діяльності; стимулювання фінансово-генеруючих механізмів; сприяння культурному обміну; розвитку між секторальної співпраці; вдосконалення пізнавальних та навчально-пошукових механізмів; популяризації ініціатив місцевої громади, міста, регіону та країни в цілому.]

Література:

1. Завадович О. Рекламно-інформаційне забезпечення активного відпочинку населення у регіональному ландшафтному парку „Знесіння” / О.Завадович, С. Мельничук, І. Котова // Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення: матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. – Львів: ПП ФВГ, 2004. – С. 49-52.
2. Загайний В. Організація літніх денних таборів для школярів у регіональному ландшафтному парку „Знесіння” / В. Загайний, О. Мельничук // Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення: матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. – Львів: ПП ФВГ, 2004. – С. 48-49.
3. Завадович О. Проект Львівської міської залізниці у ландшафтному парку „Знесіння” / О. Завадович // Промисловий та туристичний транспорт: 36. наукових праць. Вип. 2. – Львів: Каміняр, 2003.
4. Опрацювання стратегії збалансованого використання міських зелених зон і парків Львова. // Проект TACIS/2003/061-093/117 (додаток 1 до контракту на отримання гранту 61-093 між Європейською Комісією і муніципалітетом м.Відень, Австрія). – Львів, 2004.